

16. september 2021

Efni: Athugasemdir við fyrirhugaða breikkun Suðurlandsvegar frá Fossvöllum að Lögbergsbrekku

Nú stendur til að hefjast handa við tvöföldun Suðurlandsvegar frá Fossvöllum að Lögbergsbrekku og því stýttist í að framkvæmdir hefjist í landi Gunnarshólma. Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum stendur til að tvöfalda vegin í átt að íbúðarhúsi og fyrirtækjum á staðnum og eru eigendur Gunnarshólma afar mótfallnir því. Enn er tækifæri til að endurskoða þessar fyrirætlanir og skora landeigendur á Kópavogsbæ að gefa ekki út framkvæmdarleyfi að óbreyttu. Farið er fram á að neðangreindar eftirfarandi athugasemdir verði teknar til greina við framkvæmdina.

1. Breikkun vegarins verði til suðurs í stað norðurs

Ljóst er að þær framkvæmdir sem til stendur að hefja í landi Gunnarshólma verða mjög umfangsmiklar og munu koma til með að hafa mikil áhrif á umhverfi og landsnotkun á svæðinu. Óánægja eigenda er einkum fólgin í því að framkvæmdaraðilar virðast einungis hafa skoðað þann kost að leggja vegin norðan núverandi vegar í landi Gunnarshólma, þ.e. í átt að nýlega byggðu íbúðarhúsi og ferðaþjónustu sem þar er rekin. Nú þegar er hljóðvist við Gunnarshólma ekki ásættanleg og samkvæmt matskýrslu mun hún aðeins versna við þessa framkvæmd, þrátt fyrir að hljóðvarnir verða efldar. Einnig mun mengun frá umferðinni aukast umtalsvert í nálægð við býlið. Þá er útséð að fyrirhugaðar framkvæmdir munu koma til með að hafa veruleg neikvæð áhrif á ferðaþjónustuna sem rekin er á Gunnarshólma en þangað hefur komið fólk sem kys að dveljast í útjaðri höfuðborgarinnar í leit að friðsælu og rólegu umhverfi. Allt frá upphafi hefur verið skýr stefna eigenda Gunnarshólma að viðhalda einkennum gamla bæjarins með það fyrir augum að vernda tilvist þessa fyrnum stórbýlis. Margar minjar af búskaparhátum fyrri tíma er þar að finna og er til að mynda gömul torfhlaðin geymsla á túninu sem byggð var um 1930 þar sem til stendur að leggja vegin.

Eigendur Gunnarshólma skiluðu inn athugasemdum á sínum tíma í tengslum við umhverfismat framkvæmdarinnar og var kostur þess að vegurinn yrði lagður sunnan núverandi vegar lýst, en land þeim megin vegarins tilheyrir einnig Gunnarshólma. Einnig var bent á að eigendur Gunnarshólma þurfi að hafa greiðan aðgang að landi sínu sunnan vegarins og yrði því að gera kostnaðarsöm undirgöng til að tryggja þann aðgang. Eigendur munu hins vegar ekki fara fram á undirgöng ef fallist verður á að breyta fyrirhugaðri legu vegarins.

Í matskýrslu svarar Vegagerðin athugasemdum landeigenda stuttlega á þann veg að ekki komi til greina að breikka veginn til suðurs þar sem friðlýst náttúruvætti séu staðsett sunnan megin vegarins er nefnast Tröllabörn. Þá sé ástæðan einnig lega vegarins vestan Hólmsár og nálægð við íbúðarhús þar. Auðvelt er að sýna fram á að Tröllabörn muni að engu skaðast með því, en nóg pláss er til að leggja veginn norðan Tröllabarna þrátt fyrir að vegurinn yrði breikkaður til suðurs í landi Gunnarshólma. Þá telja eigendur Gunnarshólma að Vegagerðin hefði þurft að skýra mun betur sjónarmið sín röksemdir varðandi það að lega vegarins vestan Hólmsár sé ástæða þess að leggja verði veginn norðan núverandi vegar. Mögulega væri sá kostur einnig ákjósanlegri þar sem vegstæði myndi ekki að liggja samsíða laxveiðiánni Hólmsá á svo löngum kafla.

Rök Vegagerðarinnar um að nálægð vegarins við íbúðarhús vestan Hólmsár komi í veg fyrir að vegurinn verði lagður sunnan megin eru mjög einkennileg þegar litið er til þess skaða sem eigendur Gunnarshólma verða fyrir verði vegurinn lagður með þeim hætti sem áætlað er. Þá telja eigendur að taka beri tillit til þess að bærinn er lögbýli þar sem rekin er atvinnustarfsemi og ef fram fer sem horfir er hætt á að bæði ábúð og sú starfsemi sem þar er lognist út af eða, í besta falli, verði fyrir verulegu fjárhagslegu tjóni vegna framkvæmdanna.

Verði vegurinn lagður sunnan megin myndi það ekki setja landnotkun á þessu dýrmæta svæði rétt fyrir utan höfuðborgina eins miklar skorður og sá kostur sem nú er ætlunin að ráðast í. Verði vegurinn hins vegar lagður norðan megin verður hann mun nærri byggð en ella, en það land sem er sunnan megin vegarins stendur autt og er því mun ákjósanlegra fyrir fyrirhugaðar framkvæmdir. Þannig væri hægt að lágmarka áhrif framkvæmdanna í byggð í sátt við eigendur Gunnarshólma.

2. Umfangsminni framkvæmd

Eitt af yfirlýstum markmiðum framkvæmdaáðila er að fyrirhuguð vegaframkvæmd á Suðurlandsvegi er ætlað að fækka slysum og greiða fyrir umferð á veginum. Eigendur Gunnarshólma telja að ekki hafi verið sýnt fram á að nauðsynlegt sé að leggja 2+2 veg með svo breiðu sniði til að markmiðum framkvæmdanna verði náð og heldur ætti að skoða möguleikann á 2+1 vegi á svæðinu.

Í grein sem birtist á heimasíðu Vegagerðarinnar, þann 16. desember 2010, segir berum orðum að umferð á Suðurlandsvegi sé ekki það mikil að þörf sé á 2+2 vegi umferðarmagnsins vegna. Þá segir að aðalmarkmið framkvæmdanna sé að auka umferðaröryggi á veginum til að aðskilja gagnstæðar akstursstefnur og það megi gera með mun einfaldari hætti, eða með 2+1 vegi.

Með þetta fyrir augum benda eigendur Gunnarshólma einnig á að í áliti Skipulagsstofnunar segir:

Ljóst er að neikvæðustu umhverfisáhrif verða vegna lagningar 2+2 vegar með mislægum vegamótum, þar sem hann veldur langmestu röskuninni og hefur í för með sér verulega neikvæð áhrif á nútímahraun og búsvæði fugla. Áhrif svo umfangsmikillar breikkunar hefur í för með sér talsvert neikvæð áhrif á gróður, landslag, fornminjar og útivist. Skipulagsstofnun telur að umferðarmannvirkni vegna 2+2 vegar í nágrenni byggðar hafi verulega neikvæð sjónræn áhrif.

Auk þess telur Skipulagsstofnun að ef valinn yrði umfangsminni kostur við tvöföldun vegarins yrðu umhverfisáhrif hans minni.

Þá telja eigendur að ekki hafi verið sýnt fram á að framkvæmdaraðilar muni geta náð að fylgja ákvæðum reglugerðar varðandi mörk fyrir hávaða ef 2+2 vegur verður lagður á þessum kafla. Ekki þarf að tíunda hvaða áhrif fyrirhuguð framkvæmd mun hafa á hljóðvist þar sem afar stutt verður frá veghelgunarsvæði Suðurlandsvegar og að húsveggjum á bænum. Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum þykir ekki sýnt fram á hvernig framkvæmdaáðili ætli að mæta kröfum um hljóðvist á þessum stað með fullnægjandi hætti, þar sem ekki þykir fyrirséð að hljóðvarnir sem áætlað er að reisa muni hafa tilætluð áhrif. Yrði það rauninn væri það með öllu óásættanlegt fyrir eigendur Gunnarshólma að þurfa þola slíka skerðingu á eign sinni sem varin er af 72. gr. stjórnarskrár íslenska lýðveldisins og 1. gr. samningsviðauka 1 í lögum um Mannréttindasáttmála Evrópu nr. 62/1994. Þá ber stjórnvöldum að gæta meðalhófs í athöfnum sínum og sér í lagi þegar til stendur að skerða stjórnarskrávarinn eignarétt borgaranna.

3. Samantekt

Það er margt sem mælir með því að umrædd áform verði endurskoðuð og vegurinn verði lagður sunnan núverandi vegar. Þá má horfa á kosti þess að halda veginum óbreyttum og/eða að breikkun vegarins verði umfangsminni og til suðurs. Á Gunnarshólma er rekin ferðaþjónusta þar sem boðið er upp á gistingu í sveit í nálægð höfuðborgarinnar. Svæðið er kjörið undir rekstur ferðaþjónustu og fjölbreytta útivist. Enginn vafi

er á því að framkvæmdirnar munu setja öll áform um frekari uppbyggingu ferðaþjónustu á svæðinu úr skorðum.

Hér hefur verið stiklað á stóru varðandi sjónarmið ábúenda og eigenda Gunnarshólma við framkvæmd tvöföldunar Suðurlandsvegar í landi Gunnarshólma. Ljóst er að miklir hagsmunir eru fólgnir í því að málið verði tekið til endurskoðunar svo fljótt sem auðið er og að tillit verði tekið til ofangreindra sjónarmiða.

f.h. eigenda og ábúenda Gunnarshólma

Gunnar Haraldsson